

Laurent Gounelle

Îți promit libertatea

Traducere din franceză de Diana Alina Ene

Lyon, Franța, 8 decembrie 2017

O după-amiază blândă de toamnă.

Cheiul Ronului se destindea sub o ceață ușoară, scăldat în lumina palidă a soarelui la apus. Nicio adiere de vânt prin ierburile sălbatice de pe pajiștile pustii din jur, colț de natură neverosimil la câteva aruncături de băț de centru.

Mulțimea se îngheșuia în spatele barierelor metalice dispuse de-a curmezișul cheiului, cincisprezece metri mai încolo. Cu legitimația de presă în mână, Sam Brennan reușise să se strecoare chiar lângă cea spre care erau îndreptate toate privirile, Sybille Shirdoon, pe care o cunoscuse cu ocazia unui interviu făcut cu zece ani în urmă, la puțin timp după ce se angajase la *Newsweek*. Încă de atunci fusese detașat în Europa și, în momentul de față, alerga dintr-o țară într-alta, urmărind evenimentele culturale ori realizând reportaje despre subiectele de fond. Profita de cea mai mică ocazie pentru a reveni în Franța, a cărei limbă o vorbea fluent.

În săptămâna aceea, absența unor subiecte fierbinți îl adusesese în Lyon pentru a acoperi evenimentul anual

ce atrăgea mereu mai mulți oameni din toate colțurile Europei. Lyon, *Lugdunum* pe vremea romanilor, fortăreața lui Lugus, zeul luminilor... În seara respectivă, orașul se pregătea să celebreze tocmai acele lumini, ca de fiecare dată în ultimii o sută cincizeci de ani. În mod tradițional, lyonezii așezau lumânări la ferestrele caselor în fiecare seară de 8 decembrie, oferind orașului mici ofrande luminoase ce străluceau tremurător în noapte. Luminile colorate ce marcau monumentele accentuau și ele atmosfera atât de specială în care se scălda orașul în acea seară.

Cu câteva ore în urmă primise un telefon de la Jennifer, asistenta lui de la redacție.

— Sam, mai ești în Lyon?

— Da, bineînțeles.

— Imaginează-ți că și Sybille Shirdoon.

— Shirdoon e aici?

— Am informația de la o prietenă de la CNN, care are exclusivitate pentru televiziune. Sybille Shirdoon va asista la ridicarea vaporului-restaurant pe care și-a început cariera. Elicopterul CNN-ului o va duce acolo, pe chei, la orele 17.

— Cum adică „ridicarea“?

— Se pare că vaporul a zăcut pe fundul Ronului vreme de cincizeci de ani, dar edilii s-au hotărât să dragheze fluviul, așa că-l vor scoate de-acolo. Primăria a avut ideea să-i transmită informația atașatului de presă al lui Shirdoon, iar ea a decis să vină să asiste, în ciuda recomandărilor medicului.

— OK, mă duc și eu.

— Cu puțin noroc, o să fii singurul reprezentant al presei scrise.

Bătrâna doamnă fusese instalată într-un fotoliu foarte mare stil Ludovic al XV-lea, tapițat cu catifea roșie,

restaurat de casa Starck. Tronând în felul acela pe chei, avea un aer regal. Vârsta înaintată și slăbiciunea fizică nu-i știrbeau nimic din charismă, din incredibila aură pe care persoana ei o degaja.

Considerată multă vreme una dintre cele mai influente femei din lume, Sybille Shirdoon avusese un parcurs extraordinar, o viață absolut ieșită din comun. Metisă născută dintr-o mamă franțuzoaică și un tată etiopian din Djibouti, se făcuse cunoscută drept cântăreață și avusese o prestigioasă carieră internațională, înainte de a deveni actriță. Ridicată în slăvi în lumea întreagă, având Hollywoodul la picioarele ei, nu fusese un star ca oricare altul. Neluându-se niciodată în serios, fusese întotdeauna extrem de libertină în toate privințele: față de producători, de presă, în legătură cu imaginea sa, chiar și cu succesul. De altfel, nu fusese tot ea cea care, chiar dacă la apusul carierei, se retrăsese din luminile rampei pentru a se dedica creării unei fundații ce susținea educația copiilor din lumea întreagă? O fundație umanitară în adevăratul sens al cuvântului, nu ca altele, create de diferite staruri care le foloseau doar să se pună pe ele în valoare, ori care traversau planeta în jet-urile lor ultrapoluante pentru a denunța încălzirea globală.

Shirdoon fusese, dimpotrivă, impresionant de integră și coerentă. Un număr uriaș de donatori, particulari și firme, o sprijiniseră în finanțarea unor proiecte fantastice, în toată lumea.

Sam așteptă ca reporterul de la CNN să-și încheie interviul, apoi se întoarse la rândul său spre ea și se prezentă.

— Nu știu dacă vă mai amintiți de mine.

— Ba sigur că da! Mi-ați luat un interviu la Congresul fundației din 2008.

Sam zâmbi. De obicei, cu cât mai celebri erau oamenii, cu atât mai puțin îi băgau în seamă pe ceilalți.

În fața lor se înălța o macara portuară impunătoare care se ițea dintr-un halou de ceață, în lumina soarelui crepuscular. Ridicată pe șenile, cu enormele sale roți suspendate în vid, părea un scarabeu uriaș de metal aureolat de pete de rugină.

Un grup de bărbați cu căști galbene pe cap se adunase în preajma ei. Unii vorbeau, alții se uitau la apele întunecate ale fluviului. Așezați pe marginea din perne pneumatice a unui Zodiac, scafandrii ale căror costume negre luceau în penumbră își ridicară buteliile de aer pe spate, apoi se dădură peste cap în apă. Fluviul îi înghiți tăcut.

— Acoperiți-vă bine, îi zise lui Sybille Shirdoon o femeie care stătea cu ochii pe ea cum păzești laptele să nu dea în foc.

O infirmieră, poate.

Aceasta îi întinse un șal pe care protejata ei îl respinse cu un surâs.

Când motorul macaralei se puse brusc în mișcare cu un huruit surd, mulțimea tăcu dintr-odată și toate privirile se îndreptară spre suprafața apei.

Un bărbat în impermeabil gri, care părea șeful operațiunilor, dădu ultimele instrucțiuni.

Camera de la CNN filma.

Sybille Shirdoon părea senină, destinsă, dar ochii ei încă tineri începură să strălucească mai tare în momentul când epava prinsă cu lanțuri începu să iasă încet din apele mohorâte ale fluviului, ca o balenă enormă prinsă în plasă, ridicându-se în toată splendoarea ei într-o ultimă încercare de a scăpa de urmăritori.

Lanțurile gemură sub greutate. Mirosea a lemn ud și a ierburi acvatice.

La câțiva metri în spate, infirmiera urmărea neliniștită emoția crescândă a celei pe care fusese însărcinată s-o supravegheze.

— Stop! zbieră bărbatul în impermeabil la macaragiu, ridicând brațele.

Fotograful de la *Newsweek* intră în acțiune, luând instantanee ale epavei cu Shirdoon în prim-plan.

Câteva minute mai târziu, nava plină de mâl stătea suspendată deasupra cheiului, apoi macaraua începu s-o coboare încet, până ajunse să se odihnească pe niște traverse mari de lemn. Lanțurile eliberate de povară mai zdrăngăniră câteva momente. Apoi huritul motorului se opri și, în liniștea care se lăsase, vaporul păru și mai impresionant.

Sam pândea reacțiile bătrânei doamne, vizibil emoționate, care fixa în tăcere enorma carcasă.

El se apropie și mai mult și se ghemui lângă ea, ajungând la înălțimea ei.

— O recunoașteți, doamnă Shirdoon? întrebă el aproape în șoaptă.

Ea surâse, fără să scape vaporul din ochi, apoi confirmă încet.

Sam ghici că era asaltată de mii de amintiri și de gânduri și, deși ardea de nerăbdare s-o bombardeze cu întrebări, voia să-i respecte emoția, n-ar fi putut să-i fure acel moment atât de vizibil de important pentru ea.

Așteptă deci câteva minute înainte de a începe.

— Așadar, zise el, acolo v-ați început cariera de cântăreață.

Sybille Shirdoon zâmbi, dând din cap.

— Nu, n-aș putea spune că a fost chiar așa!

— Nu ați dat primele concerte acolo?

Ea scutură din nou din cap.

— Nu. Dar cu siguranță că viața mea s-a schimbat începând de-acolo.

Infiriera nu-l scăpa din ochi, ca și cum ar fi fost gata să sară la el la cea mai mică mișcare greșită. Fotografia mitralia.

— Ați putea să-mi spuneți mai multe?

— Era la începutul anilor 1960. În o mie nouă sute... șaizeci și patru, mai exact. Lucram pe acest vapor. Era un vas-restaurant cu piano-bar și seara se organizau concerte. Eram însărcinată cu supravegherea micii echipe care lucra la bord. Nu mi-a ieșit prea bine... Și totuși, fără această experiență dezastruoasă, viața mea n-ar fi luat întorsătura pe care o știți.

Începu să tușească, o tuse urâtă. Sam nu se putu abține să nu arunce o privire îngrijorată spre infirmieră și, când privirile li se încrucișară, regretă gestul: ea se îndreptă de spate și el avu impresia că, fără să vrea, îi amintise brusc de misiunea ei.

În acel moment, șeful operațiunilor se apropie de Shirdoon. Impermeabilul gri îi era stropit de noroi.

— Doamnă, zise el, oamenii mei vor urca la bord. Bineînțeles că nu vă putem cere să vă aventurați și dumneavoastră: părți întregi se pot prăbuși, sper că înțelegeți...

— Sigur că da.

— Dar o să facem un filmuleț al vizitei pe care vi-l vom da mai târziu, doriți?

— Fantastic!

— Există vreun loc pe care vreți să-l filmăm în mod special, dacă reușim, desigur?

Ea reflectă câteva secunde scuturând încet din cap, apoi o luminiță i se aprinse în ochi.

— Mi-ar plăcea să văd pianul, ori ce-a mai rămas din el, dacă n-a fost complet distrus în toți acești ani sub apă...

Tipul făcu o grimasă elocventă.

— Foarte bine, o să transmit cererea. Unde se găsea?

— În salonul ce servea drept loc de recepții. Un pian cu coadă, negru. N-aveți cum să-l ratați.

— Atunci așa rămâne, zise bărbatul îndepărtându-se.

Tăcut, Sam se uită la ea o vreme.

— Am impresia că acel pian semnifică ceva pentru dumneavoastră...

Ea confirmă gânditoare, cu un ușor zâmbet nostalgic pe buze.

— A fost martorul coborârii mele în infern, dar și al învierii mele. Și apoi, acompaniată de timbrul său, am îndrăznit pentru prima dată să cânt ceva pe o scenă. N-a fost un concert propriu-zis, dar acolo a început... Grație unui tânăr pianist. Era irlandez, ca dumneavoastră, presupun. În fiecare seară, după plecarea clienților, cânta o piesă compusă de el. Una foarte sentimentală, melancolică...

Sam remarcă lacrimile ce începuseră să-i încețoșeze ochii.

Infiriera se agită, încruntată și uitându-se ostentativ la ceas.

— Cum îl chema? întrebă Sam.

Tăcere.

— Jeremy Flanagan. Ulterior am pierdut legătura. Mulți ani mai târziu, o prietenă mi-a spus că l-ar fi văzut într-un piano-bar din New York. Am sunat și-am încercat să dau de el, dar tocmai plecase de-acolo fără să lase vreo adresă.

Asa e viața, nu ne facem niciodată timp să le mulțumim celor care au jucat un rol crucial în existența noastră, chiar fără să bănuim... Grație aceluia pianist am avut eu curajul să cânt. Și asta pentru că mi-a spus o frază. Una singură. Și foarte simplă, dar spusă la momentul potrivit: „Poți s-o faci“. Aveam nevoie să aud așa ceva. Aveam nevoie de o încurajare, de acea undă verde. Acele patru cuvinte au fost decisive pentru mine.

— Ați putea spune că acel bărbat se află la originea debutului dumneavoastră în domeniu?

Ea dădu din cap.

— N-aș putea spune chiar sută la sută, dar cu siguranță a contat.

Sam văzu două persoane urcându-se pe puntea epavei.

— De fapt, adăugă ea după un moment de tăcere, altă persoană a făcut totul posibil. Un alt bărbat.

— Un alt bărbat?

Femeia zâmbi îndelung, ca absorbită de propriile fantasmе, înainte de a răspunde.

— Un bărbat misterios. Foarte misterios... și care a rămas așa până azi, cincizeci de ani mai târziu...

Sam adulmecă o pistă interesantă.

— Povestiți-mi tot...

— Oho... să nu exagerăm... ne-ar lua o grămadă de vreme. E o poveste lungă...

Spunând acestea, actrița căzu pradă încă unui acces de tuse ce părea să nu se mai sfârșească.

Infiriera se ridică dintr-o singură mișcare:

— O să ne oprim aici, domnule Brennan.

— Dar, nu... de-abia am început.

— E vorba de o discuție care s-ar întinde pe mai multe ore. Absolut exclus!

— Chiar...

— Nu insistați, vă rog. Haideti, Sybille. O să vă odihniți puțin în cort înainte de plecare.

Acestea fiind spuse, prinse brațul bătrânei doamne care se străduia cu greu să-și calmeze tusea și o ajută să se ridice.

— Odihniți-vă cât aveți nevoie, zise Sam pe cel mai încurajator ton posibil. Vom relua discuția în liniște, când vă veți simți pregătită.

Le privi îndreptându-se spre un cort cu însemnele heraldice ale orașului, amplasat puțin mai încolo, pe chei.

Cincisprezece minute mai târziu, șeful operațiunilor se prezentă la intrare. Sam se apropie în grabă și-i dădu o carte de vizită.

— Sam Brennan de la *Newsweek*.

— Jacques Verger.

I se dădu voie să intre în cort și Sam se strecură și el înăuntru.

Sybille Shirdoon stătea într-un fotoliu așezat lângă patul de campanie în care probabil se odihnise o vreme.

— Am deja primul film, zise Verger fluturând tableta. Pe de altă parte, n-am reușit să găsim pianul. Probabil că a fost luat de apă, după ce s-a spart.

— Ați făcut tot ce-ați putut, răspunse Sybille zâmbind.

Dar Sam ghici tristețea ascunsă în spatele aceluia zâmbet. Văzu și el filmul de pe tabletă împreună cu ceilalți, uitându-se peste umărul infirmierei. Interiorul vaporului era devastat în întregime. Pereții erau acoperiți de mâl, alge și de tot felul de plante acvatice ce atârnavă patetic peste tot. Puteai observa o primă cabină aproape goală, o a doua sufocată de mobilă spartă. Se cobora apoi pe o scară foarte întunecată ale cărei trepte acoperite de

mâl abia se mai zăreau, se intra într-o cămăruță ce trimitea vag la o cabină-dormitor, apoi într-o vastă sală a mașinilor complet acoperite de nămol, cu aluri apocaliptice. După aceea camera urca înapoi scara, până la un post de comandă tapisat cu ierburi vâscoase. Urma un culoar în penumbră ce dădea într-o sală mare. Puteai recunoaște un bar vechi, acoperit de nămol, mese și scaune dărâmate, hublouri lipsă ori blocate de aluviuni. Câțiva pești prizonieri se zbăteau cu disperare pe podeaua putredă.

Sam o urmărea cu coada ochiului pe Sybille care privea, absorbită, imaginile dezastrului.

Când filmul se termină, toți rămaseră tăcuți, într-o atmosferă de plumb.

Sam se hotărî să spargă gheața.

— Mi-ar plăcea mult să vă iau un interviu despre viața dumneavoastră la bordul acestui vapor. Aș vrea să-mi povestiți despre acel episod din existența dumneavoastră. Și, mai ales, m-ar interesa să aud povestea despre bărbatul misterios pe care l-ați amintit...

Așa cum se temea, îi răspunse infirmiera. *Ar dura ore*, îi reaminti ea, deci era absolut imposibil. Ar fi fost necesar ca interviul să se desfășoare eșalonat, în mai multe zile, doar că era exclus ca doamna Shirdoon să doarmă în altă parte decât în casa ei din Como. Starea de sănătate nu i-o permitea etc., etc., etc.

Sam nu mai insistă.

Reporterului de la CNN i se permiseră câteva întrebări rapide.

Un sfert de oră mai târziu, rotorul elicopterului se puse în mișcare în timp ce elicele începură să spintece aerul, răspândind un miros puternic de kerosen.

Sybille Shirdoon îi salută călduros pe Sam și pe reporterul de la CNN, făcând câteva semne cu mâna spre mica adunare din spatele barierelor metalice și urcă la bordul aparatului.

Zgomotul se intensifică și elicopterul se ridică încet, după care se roti și-și luă zborul spre cerul cețos al acelei după-amiezi de decembrie.

Un muncitor în salopetă plastifiată galbenă și încălțat cu cizme albastre spăla vasul cu furtunul. Mâlul cu miros fetid curgea ușor de pe cocă, lăsând vederii, pe porțiuni, culoarea cândva verde. Numele vaporului apăru și el, scris cu litere care fuseseră probabil aurite: *PygmaLyon*.

Sam se apropie și-l interpelă pe șeful operațiunilor:

— Domnule Verger, aș vrea să vizitez vasul împreună cu fotograful, pentru *Newsweek*.

Jacques Verger clătină din cap.

— Imposibil, n-am securizat încă zona.

— Credeți că am putea intra mai târziu?

— Poate..., dar nu vă promit nimic.

— Aveți cartea mea de vizită. Sunați-mă, dacă va fi posibil.

— Contați pe mine.

* * *

Como, Italia, 5 ianuarie 2018

Sam trânti ușa taxiului, cu capul cât o baniță. Regreta amarnic faptul că la urcare îi strecurase șoferului câteva cuvinte în italiană. După asta, tipul profitase de ocazie și vorbise non-stop tot drumul. Era de neoprit.